

Legyen Élmény a Nyelvtanulás Együtt (LÉNYEg) - Élményalapú nyelvtanulás és nyelvoktatás középiskolás diákok, nyelvtanárok és a Szegedi Tudományegyetem hallgatóinak és oktatóinak részvételével
EFOP-3.2.14-17-2017-00001

Projektalapú nyelvtanulási élmények a szakképzésben: Utópia vagy egy lehetséges megoldás?

Együd János Lászlóné

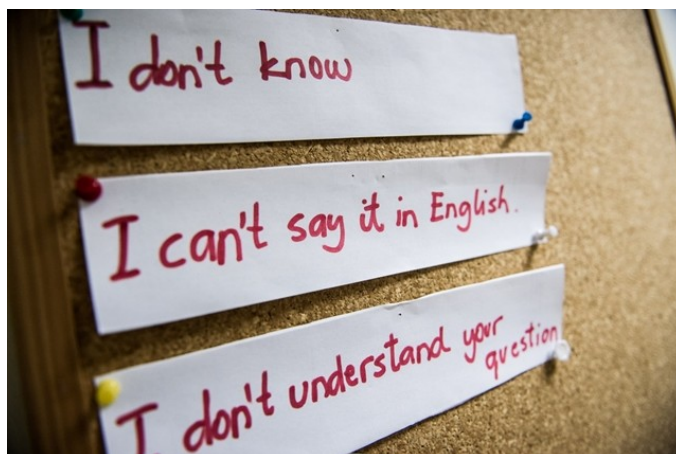
1. Bevezetés

2019. május 22-én az Európa Tanács nyilvánossága hozta ajánlását az idegen nyelvek oktatásáról. Az ajánlás több pontja kiemelten foglalkozik a szakképző intézményekben folyó nyelvoktatással, utalva az alábbi evidenciára:

„Az Európai Bizottság olyan európai oktatási térséget vetít elő, ahol a magas színvonalú, inkluzív oktatás, képzés és kutatás útjában nem állnak határok; ahol általánosan elterjedt gyakorlat, hogy valaki másik tagállamban tanul vagy dolgozik; ahol jóval elterjedtebb, hogy valaki az anyanyelvén túl két másik nyelvet is beszél; ahol az emberek erős európai identitástudattal rendelkeznek, és tisztában vannak Európa közös kulturális és nyelvi örökségével és sokféleségével.”¹

Az ajánlás indoklásában számos sokkoló tényrt sorakoztatnak fel az európaiak idegennyelv tudásáról, illetve annak hiányáról, ezek közül a jelen íráshoz kapcsolódóan az alábbiakat feltétlenül érdemes figyelembe venni:

- Az európaiak csaknem fele állítja, hogy első nyelvén kívül képtelen bármely más nyelven kommunikálni.
- A középfokú oktatásban tíz tanuló közül mindössze négy éri el az első idegen nyelven az önálló nyelvhasználói legalsó szintet.
- A fenti problémák halmozottan és akkutan jelennek meg a középfokú szakképzés területén.
- Az Európai Unió országainak legalább felében jelentkezik az élő idegen nyelvek terén a tanárhiány, ez hazánkra is érvényes.

2. Idegen nyelvi mobilitások

A fentiek alapján a dokumentumban az Európa Tanács fontos ajánlásokat fogalmaz meg a szakképzést nyújtó intézményekkel kapcsolatosan, az idegen nyelvi mobilitások aktív támogatása és elismerése céljából.

Ennél a témánál érdemes kitérni arra, hogy Magyarországon a mobilitási projekteket a társadalom nagy része még mindig a felsőoktatáshoz köti, holott az Erasmus+ szakképzési mobilitások az összes pályázattípus kb. 26%-át teszik ki. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara 2018-as statisztikai adatai szerint² legtöbbször a vendéglátás-idegenforgalom, a műszaki-gépészeti és az agráripari-kertészeti ágazatokban utaztak. A hosszú távú, nyelvtanulást leginkább segítő mobilitásba bevont szakmák: szakács, pincér, cukrász, vendéglátásszervező-vendéglős, gyakorló ápoló, szociális gondozó és ápoló, turisztikai szervező, értékesítő, idegenvezető, asztalos, szárazépítő, kőműves, kisgyermekgondozó, autószerelő és járműfényező, autoelektronikai műszerész, vegyész, pénzügyi-számviteli ügyintéző, irodai titkár, avionikus. Döntő többségében (89%) szakképző intézmények vesznek részt a mobilitásokban. A vállalatok illetve a szakmai szervezetek pályázóként rendkívül kis számban használják ki az Erasmus+ adta lehetőségeket, holott a jelenlegi duális szakképzésben a képzőhelyek szakoktatói is hozzájárulhatnak a tanulók szaknyelvi képzéséhez, ám maguk is sokszor híján vannak az idegen nyelvi kulcskompetenciának. A program célkitűzései között a következőket olvashatjuk:

- idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésének fokozott támogatása hátrányos helyzetű tanulók esetében
- szaknyelvhasználat fejlesztése, beleértve a különböző nyelvi regiszterek és a szakszókincs használatának tudatosítását
- a közös európai nyelvi referenciakeret (KER) alkalmazásának megerősítése, különösen a nyelvek területét érintő tantervek, vizsgák és értékelések alakításának ösztönzése céljából.

3. Idegen nyelvek tanulása a szakképző intézményekben

A jó képességű, az általános iskolában tanult idegen nyelvet a KER A1+ - A2 szintjén sikeresen elsajátító tanulókat a gimnáziumokba vagy az „elit” szakképző intézmények technikumi osztályaiba veszik fel. A szakképző intézmények túlnyomó többsége a beiskolázott tanulók kulcskompetenciáinak rendkívül alacsony szintjével küzd, és ezek között az idegen nyelvi kompetencia az egyik leggyengébb. A bemeneti mérések sorra azt mutatják, hogy 4 évnyi általános iskolai nyelvtanulás után szinte teljesen kezdő szintről kell a 9. évfolyamos tanulókkal újrakezdeniük a nyelvtanulást. Ugyanakkor a Szakképzés 4.0 kormányzati stratégia³ képzési modellje szerint az előző rendszerben 4 évfolyamos képzés 3 évfolyamra rövidült, és az idegen nyelvi órák száma is drasztikusan csökkent a szakiskolai képzéssel összehasonlítva (lásd 1. ábra).

Heti óraszám	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam
Általános idegennyelv	heti 2 óra	heti 1 óra	heti 1 óra
Szakmai idegennyelv	-	heti 1 óra	heti 1 óra

1. ábra: Az idegen nyelvi óraszámok alakulása a szakképző iskolákban a 2020/2021-es tanévtől kezdve

A fentiekkel tükrében még hangsúlyosabbá válik az a tény, hogy az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról szóló tanácsi ajánlás⁴ a **többnyelvűségi kompetenciát** a nyolc kulcskompetencia közé sorolja.

A fent vázolt helyzetben a szakképző intézményekben dolgozó nyelvtanároknak saját, évtizedek alatt jól elsajátított és az ifjabb nyelvtanár generációk számára formális és informális továbbképzéseken átadott tapasztalataikat újragondolva kreatívan kell megtalálniuk a legcélravezetőbb módszereket. Mindenki számára ismerősen csengenek az **interkulturális nevelés, a kooperatív tanulás, a felfedezéssel tanulás, a szórakoztatva tanítás (edutainment) és játékosítás (gamification)** fogalmak, mint az **élményalapú tanulás és tanítás** lehetőségei. Az élmény keresése, az élmények iránti vágy kielégítése modern világunkban az üzleti élet és a gazdaság egyik fő mozgatórugója, a vásárlók, fogyasztók elnyerésének, a motivációteremtésnek a kulcsa. Még ilyen kevés óraszám mellett is van remény a sikeres idegennyelv-elsajátításra, ha sikerül a **nyelvtanuló motivációjának felkeltése**, és élményeink keresztül a legideálisabb nyelvelsajátítási eredmény elérése.

A **projektmódszer** ideális erre, hiszen nem hagyja magára a nyelvtanulót, épít korábbi iskolai és személyes tapasztalataira, és a fent említett, nagy hagyománnyal rendelkező nyelvoktatási módszerek összes pozitív hozadékát integrálja. Szakképző intézményekben a tanulók személyes, iskolai és gyakorló munkahelyi tapasztalatainak

felhasználásával értékes, ám képességeiket nem meghaladó projekttermékeket hoznak létre úgy, hogy közben idegen nyelvi kompetenciáik az adott szakmacsoportra vonatkozó KKK-ban (Képzési és Kimeneti Követelmények) megjelölt szintre eljutnak.

4. Projektötletek

Az alábbiakban három idegen nyelvi projektötlet olvasható szakképző iskolásoknak illusztrációként. A projektek könnyen adaptálhatóak digitális munkarendre is. Külön előnyük, hogy integrált módon, más tantárgyakkal és a gyakorlati munkahelyekkel való együttműködésben is megvalósíthatóak, sőt, ajánlatos, hogy így valósuljanak meg, így az alacsony idegen nyelvi óraszám okozta hátrány kiküszöbölhető, és megvalósul a szintézis a tantárgyak között.

4.1. „MUNKAVÁLLALÓ LESZEK” projekt

A projekt célja:

Felkészítés a munka világába való belépésre, a munkavállalói jogok és kötelességek megismertetése, a tanulók állásinterjúra való felkészítése. Az ezzel kapcsolatos szakszókincs fejlesztése.

Javasolt projekttevékenységek:

- HR előadás (külső szakember)
- Szituációs játékok idegen nyelven (konfliktuskezelés)
- Műveltségi vetélkedő (pl. a munka törvénykönyv alapján)
- Állásinterjú a tanult nyelven (akár külsős cégek idegen nyelven beszélő munkatársaival)
- Idegen nyelvű Facebook profil létrehozása munkavállaláshoz, kortárs csoport értékelés (a csoport válassza ki a munkavállalás szempontjából legjobban értékelhető)

Lehetséges kapcsolódó szakmai tantárgyak:

a munka világa, munkavállalói ismeretek, pénzügyi és vállalkozói ismeretek

Lehetséges kapcsolódó közismereti tantárgyak:

matematika, magyar nyelv, informatika

Projekttermék:

- EUROPASS CV és kísérőlevél elkészítése a tanult idegen nyelven egy valós álláshirdetésre
- Videókollázs az idegen nyelvű állásinterjúkról

4.2. „ILLIK – NEM ILLIK” projekt**A projekt célja:**

Megismertetni az alapvető idegen-nyelvi nyelvi kommunikációs és viselkedési elvárásokat és normákat a tanult idegen nyelvi környezetben (etikett a célnyelvi országokban). A szociális kompetencia fejlesztése, a tanított szakmákon átívelő közösségépítés.

Javasolt projekttevékenységek:

- Üdvözlés és elbúcsúzás a tanult idegen nyelven – hangos szótár készítése
- Ajándékozás szabályai családon belül, az iskolában, a munkahelyen (szituációs játékok)

Lehetséges kapcsolódó szakmai tantárgyak:

a munka világa, munkavállalói ismeretek

Lehetséges kapcsolódó közismereti tantárgyak:

magyar nyelv, informatika

Projekttermék:

- Szituációs játékok videón
- Poszterek a tanult idegen nyelven a leggyakoribb begyakorolt üdvözlési és ajándékozási szituációkról
- Idegen nyelvi hangos szótár a tanult kifejezésekkel

4.3. „A PIACON” projekt

A projekt célja:

Az alapvető élelmiszerek, ételkészítési technológiák és vásárlási szituációk szókincsének bővítése idegen nyelven. Ha lehetséges, kapcsolódjon egy ünnepkörhöz (pl. húsvét).

Javasolt projekttevékenységek:

- Szókincsfejlesztés idegen nyelven: A termelői piac; Védjegy, helyi termelők és termékeik szerepe a vendéglátás és turizmus ágazatban.
- Vásárlási szituációk idegen nyelven
- Piacozás: Falusi kosár vásárlása (kalkuláció, várható alapanyagárak)
- Milyen ételek készíthetők a vásárolt alapanyagokból? (tervezés)
- Az ételek elkészítése kis csoportokban, kóstolás

Lehetséges kapcsolódó szakmai tantárgyak:

vendéglátó elméleti és gyakorlati tantárgyak

Lehetséges kapcsolódó közismereti tantárgyak:

matematika (kalkuláció, készpénzes fizetés), informatika (internetről idegen nyelven receptek keresése, tematikus oldalak összegyűjtése)

Projekttermék:

- Idegen nyelvű bevásárló listák
- Idegen nyelvű receptkönyv a csoport elkészített ételeivel

5. Összegzés

A fentiekhez hasonló projektek lehetőséget adnak a szakképzésben tanító nyelvtanároknak arra, hogy integráltan fejlesszék a tanulók idegen nyelvi készségeit kooperációra ösztönözve őket társaikkal. A projektmódszer nem elhanyagolható előnye az, hogy a tanulók a projekt keretén belül a számukra legjobban megfelelő feladatokat teljesíthetik, így hozzájárulva a végső projekttermékhez. A számukra szükséges általános és szakmai szókincsét szinte észrevétlenül, élményszerűen sajátítják el, és a

projektmunka során szerzett közös élmények akár egy életre is megmaradnak. A projekteket rugalmasan újra lehet tervezni az esetleges váratlan események miatt (mint például a pandémiás helyzet), és a digitális platformok használata mind a tanulók idegennyelv-elsajátítását, mind IT készségeit kiválóan fejleszti.

PROJEKTRE FEL! LEGYEN ÉLMÉNY A NYELVTANULÁS EGYÜTT!

Irodalom

1. Az Európa Tanács 2019/C 189/03 sz. ajánlása a nyelvtanítás és a nyelvtanulás átfogó megközelítéséről (2019. május 22.)

Letöltés: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019H0605\(02\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019H0605(02)&from=EN)

2. Magyar Kereskedelmi és Iparkamara: Gyakorlati képzés tanulószerveződéssel, együttműködési megállapodással és hallgatói munkaszerződéssel a munka világában (2018)

3. Innovációs és Technológiai Minisztérium (2019): SZAKKÉPZÉS 4.0 - A szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája.

Letöltés: https://www.nive.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=1024:szakkepzes-40-strategia&catid=10:hirek&Itemid=166

4. Az Európa Tanács 2018/C 189/01 sz. ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról (2018. május 22.)

Letöltés: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=OJ:C:2018:189:FULL&from=HU>

